

PROMENA SVESTI JE PUT KA ZNANJU

BRANKA MARKOVIĆ
Tax & Outsourcing partner,
BDO Srbija

Možemo nadugačko pričati o tome šta sve, kada je poreska politika u pitanju, treba da se unapredi u tehničkom smislu, ali mislim da u našem slučaju prvo moramo da pođemo od promene svesti, i to kako na strani poreskih obveznika, tako i na strani poreskih organa, kaže za BIZLife magazin Branka Marković, Tax & Outsourcing partner, BDO Srbija i objašnjava: „Promena svesti je put ka znanju. Porezi su uvek bili sporna tačka u dodiru privrede i države. Potrebno je da se naši poreski obveznici osveste da je poreska disciplina osnov razvoja stabilnog sistema, izvor finansiranja i put nastanka jake države. Sa druge strane poreski organi ne treba da budu „strašan policajac“, već da se prema poreskim obveznicima ophode kao prema klijentima, kao savetnik i naravno kontrolor, ali ne sa primarnom funkcijom kažnjavanja, već preventivnog delovanja. Neophodno je da se uredi pitanje odgovornosti poreskih inspektora, da zaživi načelo zakonitosti i postupanja u dobroj veri, koje inače postoji u poreskom zakonodavstvu. Potpuno sam uverena da bi ovo pozitivno uticalo i na podizanja nivoa svesti kod poreskih obveznika.“

Koliko se poreska politika, kada je privreda u pitanju, razlikuje od zemlje do zemlje u regionu? Kako tu „izgleda“ Srbija?

— Generalno možemo reći da je Srbija vrlo privlačna za strane investitore jer su poreske stope niže ili uporedive sa stopama zemalja u regionu, a ako tu uključimo još i razvijenije zemlje, pozicija Srbije je svakako vrlo „poreski“ povoljna. Na primer, po pitanju poreza na dobit, u našoj regulativi još uvek postoji velika beneficija neplaćanja poreza na dobit u periodu od 10 godina za velike investitore, tzv tax holiday, a koji se ne može naći u drugim zemljama. Takođe, činjenica da nismo imali regulisano pitanje angažovanja „paušalnog“ preduzetnika, dovela je do modela poslovanja koji je na ivici poreske evazije. Poreski obveznici su skloni iznalaženju fleksibilnih rešenja, koja su poreski povoljna, a ne dovode do kršenja zakona.

Država je naravno zakonodavac koji ima legitimno pravo da nađe način da spreči takvu praksu. Ova tema je vrlo aktuelna trenutno, reakcije su burne, ali moram da skrenem pažnju da su i druge zemlje već odavno uvele neki red u ovoj oblasti. U Sloveniji već godinama postoje višestruki kriterijumi ko može biti paušalno oporezovan, a jedan od tih je i da ne može imati više od 80 % prihoda od samo jednog klijenta. Cilj naše države jeste da privuku strane investitore, ali i tu mora da postoje određena pravila, pa su u tom smislu i očekivana ovakva i slična rešenja, a koja idu u pravcu harmonizacije sa propisima Evropske unije.

Kako poreskom politikom olakšati domaćoj privredi, da tako kažemo, lakše posluje?

— Uloga države je u ovom domenu ključna, jer je privredi neophodno obezbediti stabilno okruženje, pravnu sigurnost i određene poreske stimulanse, koji bi poslovanje usmeravali u određenom pravcu, kao i razvoj određenih sektora. Nesporno su pozitivni efekti uvođenja elektronskih poreskih prijava, kao i naponi države da izvrši reformu poreske administracije, orijentacija ka digitalizaciji i uvođenju raznih poreskih podsticaja, naročito u domenu IT poslovanja. Međutim, ostaje još mnogo prostora za unapređenje i implementaciju rešenja iz dobre poreske prakse u svetu. Na primer kod nas ne postoji mehanizam dogovora kao što je „Advance Pricing Agreement“, gde se poreska uprava dogovora unapred sa poreskim obveznikom oko metodologije transfernih cena, kao ključnog faktora koji se odnosi na plaćanje njegovih poreskih obaveza. Na ovaj način se uspostavlja partnerski odnos gde se poklapaju interesi obe strane. Mišljenja sam da naša poreska uprava treba da osavremeni način razmišljanja, jer će imati višestruke koristi od toga. Potrebno je da se stavi akcenat na preventivu, da se ne pristupa kaznenim merama prilikom prvog prekršaja, da se više posveti edukaciji, kako poreskih inspektora, tako i poreskih obveznika, da se unapredi komunikacija i da se uvažavaju

povratne informacije kako iz privrede, tako i od strane stručne javnosti. Brojni su primeri dobre poreske prakse koje možemo primeniti i kod nas, a sa kojima smo se upoznali u radu sa velikim internacionalnim klijentima, a takođe i u razmeni iskustva sa kolegama iz BDO kancelarija širom sveta.

Jedna od zamerki privrede je i da se poreski zakoni često menjaju što otežava poslovanje. Koga to često menjanje sve pogađa, i kako se to odražava na proces pristupanja Srbije Evropskoj uniji?

— Postala je redovna praksa da se svake godine, bez javne rasprave menjaju gotovo svi poreski zakoni, i da se odmah ili posle vrlo kratkog perioda kreće sa primenom novih odredbi. Dugoročno ovo je vrlo loše rešenje, jer se na stabilnoj poreskoj regulativi, koja je čvrsto implementirana u praksi, gradi i poreska disciplina, ali i perspektiva poslovanja od strane potencijalnih investitora. Česte promene poreskih zakona stvaraju nesigurnost za sve učesnike, jer je za primenu i potvrdu određenih rešenja u praksi potrebno vreme. Kao produkt toga javlja se konfuzija u tumačenjima, nedoslednost u postupanju poreske uprave, tumačenja kroz mišljenja Ministarstva finansija, koja se nekada stavljaju i iznad odredbi zakona, mnoge poreske kontrole završavaju u dugogodišnjim žalbenim procesima ili upravnim sporovima, a sve ovo dovodi do toga da naša zemlja postaje i pored svega prethodno navedenog, nepopularna po pitanju sigurnosti ulaganja i dugoročnog poslovanja. U očekivanju otvaranja Poglavlja 16, koje se odnosi na poreze, Srbija je od strane Evropske komisije ocenjena kao umereno pripremljena u oblasti oporezivanja. Akcenat je stavljen na reformu poreske administracije i pojednostavljenje poreskih procedura, kao i unapređenje ljudskih i IT resursa, borbu protiv sive ekonomije. Veliki su izazovi pred nama u ovom domenu, jer su poreska politika jedne države, kao i stabilnost fiskalnog sistema i prateće regulative upravo opredeljujući faktor u donošenju strateških odluka svetskih investitora. •